

Stille Oceaan waren dan nog vijftien andere, in doorsnee kleinere Nederlandse passagiersschepen die louter door de Amerikanen voor troepen-transporten gebruikt werden.

Van de eerder vermelde achttien schepen zijn er zes tot zinken gebracht. De 'Marnix' werd begin november '43 (een jaar dus nadat het schip voor Bougie de dans ontsprongen was) in de Middellandse Zee door Duitse torpedovliegtuigen getroffen en zonk terwijl zij, zwaar beschadigd, op sleeptouw was genomen (er waren geen slachtoffers).¹ Van de resterende vijf schepen zijn er drie met een tussenpoos van een dag verloren gegaan bij de evacuatie van de Britse troepen uit Griekenland, eind april '41.² De 'Pennland' zonk op de 25ste bezuiden Athene (vier slachtoffers) en vervolgens gingen de 'Costa Rica' en de 'Slamat' op eenzelfde dag, 27 april '41, ten onder.

De 'Costa Rica' met tweeduizend man aan Australische troepen aan boord, sloeg in de middag van 27 april lek doordat twee bommen, door duikbommenwerpers van de *Luftwaffe* afgeworpen, vlak naast het schip ontploften; Britse torpedobootjagers konden alle Australiërs en de gehele bemanning in veiligheid brengen.

De 'Slamat', daags tevoren al door Duitse luchtaanvallen beschadigd,

¹ Notabene: de 'Marnix' had, toen hij getroffen werd, twee-en-dertighonderd personen aan boord, onder wie een aantal vrouwen. Hoe zij in geval van nood het schip moesten verlaten, was zorgvuldig gerepeteerd. Het schip werd 's avonds om kwart over zes getroffen; de kapitein liet de passagiers en een deel van de bemanning plaatsnemen in de reddingboten die opdracht hadden, bij het schip te blijven. Het weer was goed, maar het werd donker. Om half acht naderden enkele Britse torpedobootjagers, alsmede de 'Ruys' van de KPM, ook een troepentransportschip. Aan boord van de torpedobootjagers was niet voldoende plaats. 'Nu wordt', schrijft de Roever, 'door kapitein P. Verstellen van de 'Ruys' een moedig besluit genomen . . . Omringd van gevaren' (er konden *U-Boote* in de buurt zijn) 'met zelf acht-entwintighonderd man aan boord, besluit hij al zijn sloepen te vieren en deze, met vrijwilligers bemand, aan de redding der opvarenden van de 'Marnix' te doen deelnemen' - bijna elfhonderd kwamen aan boord van de 'Ruys' die, toen hij 's nachts om half één opdracht kreeg, onverwijld weg te varen (de aanwezigheid van *U-Boote* was gerapporteerd), al zijn sloepen moest achterlaten. (J. W. de Roever: *De 'Nederland' in de tweede wereldoorlog*, p. 246-47) ² Aan die evacuatie werd ook deelgenomen door de 'Nieuw Zeeland', d.w.z. dit schip moest voorraden overbrengen naar een haven op Kreta en met évacués terugvaren. 'Meren aan de kade', aldus de geschiedenis van de KPM-schepen in oorlogstijd, 'is onmogelijk. Men vaart door tot het schip langzaam vastloopt.' 'Kapitein, we zitten aan de grond!' 'Nou, dan zinken we tenminste niet als we een treffer krijgen', is het antwoord . . . Het grote gevaar van deze expeditie was de gezagvoerder tevoren bekend; men gaf hem bij vertrek 10% kans om terug te komen.' ((N.V. Koninklijke Paketvaart-Maatschappij) H. Th. Bakker: *De KPM in oorlogstijd* (1950), p. 25-26)